

Bijbelstudie over Genesis 27:1-45, Jacob en Esau

Bekijk ook de algemene handleiding voor een contextuele bijbelstudie. Daar vindt u algemene aanwijzingen ter voorbereiding en om de bijbelstudie te leiden.

Deze bijbelstudie is een drieluik.

Deze bijbelstudies zijn vergelijkbaar met de studies die we houden met de verschillende gemeenschappen in Colombia, betrokken bij het project Geloven in Verzoening. Met de gemeenschappen werken we een hele dag of soms langer aan één tekst/thema. Voor de Nederlandse context is dat vaak niet mogelijk, een groep die bij elkaar komt heeft vaak maar 2 uurtjes ter beschikking. Daarom is de bijbelstudie opgedeeld in drie onderdelen. De onderdelen horen bij elkaar als een drieluik. De beschrijving hieronder is bedoeld als een leidraad voor de bijbelstudies. Afhankelijk van de groep kunnen onderdelen aangepast worden.

DEEL 1 – Genesis 27: 1-45

Stap 1: Opening

Welkom en liturgisch moment.

Gebed - De facilitator steekt de kaars aan en pakt deze uit het midden. Samen bidden we, de kaars wordt doorgegeven en wie deze vastheeft kan een gebed uitspreken. Dat mag ook in stilte. De facilitator sluit af.

Lied - er kan samen een lied gezongen worden (Taizé, liedboek, etc.), als alternatief kan de groep ook luisteren naar een lied van een CD.

SEE

Stap 2: Introductie context

Gebruik de kaartjes van het spel 'Kaarten op Tafel' of een set foto's (kan zelf samengesteld worden of is digitaal te verkrijgen door Inge Landman te mailen via ingecolombia@gmail.com)

Zoek een foto uit die iets zegt over wie je bent. In de kring laten we elkaar de foto zien die we gekozen hebben en vertellen we waarom we deze gekozen hebben.

Met welke verwachting zit je hier?

De facilitator vertelt wat meer over het proces.

Verzoening & Conflict

Zoek een foto uit die jou iets zegt over verzoening. In de kring delen we de foto's en leggen we onze keuze uit.

Buzz: In drietallen bespreken we: wat is volgens jou verzoening? Welke elementen/stappen zijn belangrijk om tot verzoening te komen? We schrijven onze antwoorden op en delen ze in de groep.

Aan een proces van verzoening gaat een conflict vooraf. Welke conflicten kennen we in Nederland, in de kerk, in je persoonlijke leven? (delen en opschrijven)

JUDGE

Stap 3: Bijbel openen

Lees de tekst in de aanwezige vertalingen (meerdere vertalingen helpen). Vraag de deelnemers de tekst hardop te lezen (om beurten een vers).

Stap 4: de tekst bestuderen

We lezen gezamenlijk Genesis 27: 1-45.

In de grote groep bespreken we de vraag: *Waar gaat deze tekst over?*
Alle antwoorden worden opgeschreven op een groot vel papier.

Stap 5: in kleine groepen de tekst bestuderen

Voor de bijbelstudieleider: onderaan is wat achtergrondinformatie bij de tekst die u als facilitator kan helpen.

Nu gaan we uiteen in de verschillende groepen. Elke groep focust op een deel van de gelezen bijbeltekst.

Groep 1 - Genesis 27: 1-13

Groep 2 - Genesis 27: 14-29

Groep 3 - Genesis 27: 30-45.

Lees de aangewezen verzen nog een keer door in de groep. Ieder onderstreept een zin of woord dat hem/haar opvalt. Vervolgens bespreekt elke groep de onderstaande vragen (met betrekking tot de verzen van je groep). Van de dikgedrukte vragen schrijft elke groep de antwoorden of een samenvatting daarvan op een groot vel papier:

- Waar gaat dit gedeelte over?
- Wat heb je onderstreept en waarom?
- Welke personen komen voor in het tekstgedeelte en wat weten we over hen?
- Met wie identificeer je je het meest en waarom?
- Hoe zijn de onderlinge relaties? → maak hiervan samen een tekening.
- Welke conflicten komen we tegen in de tekst?
- Welke conflicten kom je tegen in je persoonlijk leven? In je familie, vriendenkring, werk/school, kerk, woonwijk, etc.? Goed als in ieder geval iedereen één voorbeeld kan noemen.
- Aan welke (andere) persoonlijke ervaringen raakt deze tekst?

ACT

Stap 6: Terugkoppeling vanuit de kleine groepjes naar de grote groep

De drie groepen presenteren hun tekening en vertellen aan de hand daarvan en van wat ze geschreven kort aan de anderen wat er in hun groep is besproken.

Stap 7: Terugkoppelen aan eigen leven, context, actie bedenken?

Met elkaar bespreken we deze vraag: roept de tekst ons ergens toe op? Wat nemen we mee?

Stap 8: Afsluiting

We staan in een kring, hand in hand. Ieder noemt één woord dat weergeeft wat je bij blijft van deze bijbelstudie.

Iemand leest een zegenbede of er wordt een lied gezongen.

DEEL 2 – Genesis 32 :14-32

Stap 1: Opening (nodig: doek, kaars, bijbel etc. – pennen en papiertjes)

We steken de kaars aan en worden stil. Tijdens de stilte denken we over de conflicten die we kennen en over wat er nodig is om tot verzoening te komen. Wat staat je in de weg? Schrijf één ding op het briefje, iets wat je tegenhoudt in een proces van verzoening. Om de beurt leggen we het briefje op het kleed en lezen we voor wat we geschreven hebben.

We sluiten af met een lied van Taizé of liedboek. Bijvoorbeeld: “Gott lass meine gedanken sich sammeln zu Dir” (Taizé)

SEE

Stap 2: Introductie context

Dat hebben we de vorige keer gedaan.

JUDGE

Stap 3: Bijbel openen

Lees de tekst in de aanwezige vertalingen (meerdere vertalingen helpen). Vraag de deelnemers de tekst hardop te lezen (om beurten een vers).

Na het conflict zijn Jakob en Esau ieder hun eigen weg gegaan. Wat er in het leven van Esau gebeurt blijft onbekend. Van Jakob weten we dat hij bij zijn oom Laban werkt en zowel met Lea als Rachel trouwt. Volgens het verhaal is het twintig jaar later (zie 31:41) als Jakob terugkeert naar huis en zich voorbereid op een ontmoeting met Esau. Ter introductie lezen we Genesis 32: 4-13 gezamenlijk (zonder verdere bespreking).

Stap 4: de tekst bestuderen

We lezen hardop Genesis 32:14-32 Als er meerdere vertalingen zijn kunnen de verschillende vertalingen gelezen worden.

Gezamenlijk bespreken we: **Waar gaat deze tekst over?**

We schrijven de antwoorden op een groot vel papier.

Stap 5: in kleine groepen de tekst bestuderen

Voor de bijbelstudieleider: onderaan is wat achtergrondinformatie bij de tekst die u als facilitator kan helpen.

We gaan uit elkaar in kleine groepen en bespreken we de onderstaande vragen. De antwoorden van vraag 1 schrijven we op.

1. Wat weten we over Jakob als we naar dit tekstgedeelte kijken?

- a. Waar bevindt hij zich in het reisgezelschap?
- b. Hoe gedraagt hij zich?
- c. Met wie vecht Jakob?
- d. Wat is er veranderd na het gevecht?

2. Wat raakt je in deze tekst en waarom?
3. Aan welke persoonlijke ervaringen raakt deze tekst?

ACT

Stap 6: Terugkoppeling vanuit de kleine groepjes naar de grote groep

Vervolgens bespreken we in de grote groep de antwoorden op vraag 1 en eventueel kunnen we ook delen wat er ter sprake kwam bij vraag 2 en 3.

Stap 7: Terugkoppelen aan eigen leven, context, actie bedenken?

Ter afsluiting schrijft ieder een elfje over iets dat hem/haar vandaag geraakt heeft in deze bijbelstudie. *

Een elfje is een relatief eenvoudig gedicht wat uit vijf regels bestaat en in totaal elf woorden heeft. Het is een simpele structuur: De opbouw van het aantal woorden per regel is als volgt: 1 2 3 4 1

Stap 8: Afsluiting

Sluit af in de kring, lees om de beurt het elfje voor.

Spreek tot slot een gebed uit of zing een lied.

DEEL 3 – Genesis 33: 1-17

Stap 1: Opening (nodig: doek, kaars, bijbel etc. – pennen en papiertjes)

We steken de kaars aan en worden stil. Tijdens de stilte denken we over de conflicten die we kennen en over wat er nodig is om tot verzoening te komen. Schrijf in één woord of zin op het briefje iets wat jij persoonlijk kan bijdragen aan verzoening. Om de beurt leggen we het briefje op het kleed en lezen we voor wat we geschreven hebben.

We sluiten af met een lied. Bijvoorbeeld “Señor que florezca tu justicia” van Taizé. Of een ander lied van Taizé of liedboek.

SEE

Stap 2: Introductie context

Dat hebben we de vorige keer gedaan.

JUDGE

Stap 3: Bijbel openen

We lezen hardop Genesis 33: 1-11.

Stap 4: de tekst bestuderen

Gezamenlijk bespreken we: **Waar gaat deze tekst over?**

We schrijven de antwoorden op een groot vel papier.

Stap 5: in kleine groepen de tekst bestuderen

Vervolgens gaan we in groepjes uit elkaar en bespreken de volgende vragen

1. **Welke personen komen in dit tekstgedeelte voor en wat weten we over ze?**
 - a. Maak een inventarisatie en bespreek wat je weet over de verschillende personen.
 - b. Waar bevindt Jakob zich in het reisgezelschap? Hoe gedraagt hij zich?
2. Wat raakt je in deze tekst en waarom?
3. Aan welke persoonlijke ervaringen raakt deze tekst?
4. **Bereid een korte sketch voor** waar in het gelezen gedeelte wordt uitgebeeld

ACT

Stap 6: Terugkoppeling vanuit de kleine groepjes naar de grote groep

We presenteren de sketch aan elkaar en vervolgens de antwoorden op de vragen (m.b.v. het vel papier). Er is ruimte voor vragen en opmerkingen. Wat valt op? Waar zijn vragen over? De facilitator kan met behulp van de informatie in de bijlage wellicht wat aanvullen.

(Als er voldoende tijd beschikbaar is) - **We bekijken het schilderij dat de ontmoeting tussen Jakob en Esau afbeeldt** (bijlage 1)

- *Geeft dit schilderij de ontmoeting tussen Jakob en Esau goed weer? Waarom wel/niet? Wat valt op?*

Stap 7: Terugkoppelen aan eigen leven, context, actie bedenken?

Verzoening – terugblik

1. Buzz: In twee- of drietallen bespreken we nogmaals: wat is volgens jou verzoening? Welke elementen/stappen zijn belangrijk om tot verzoening te komen en welke daarvan komen we tegen in het verhaal van Jakob en Esau? We schrijven onze antwoorden op en delen ze in de groep.
2. We hebben eerder met elkaar de conflicten besproken die we kennen in ons eigen leven en in Nederland. Vervolgens hebben we verkend wat verzoening voor ons betekent en welke stappen deel (kunnen) uitmaken van dit proces.
 - a) Wat nemen we mee uit deze bijbelstudies dat belangrijk is voor
 - i. Ons eigen leven?
 - ii. Onze context (dorp, kerk, land)
 - b) Tot welke acties voelen we ons geroepen?

Stap 8: Afsluiting

Gebed om vrede en verzoening: we staan in de kring en geven de kaars door. Wie de kaars heeft bidt voor vrede en verzoening in een specifieke situatie waar hij/zij op dat moment aan denkt. Bij voorkeur hardop, maar wie dat niet prettig vindt kan in stilte bidden en daarna de kaars doorgeven.

Tot slot kunnen we bijvoorbeeld zingen: “Vrede wens ik je toe”

1. Vre - de wens ik je toe. Lief - de wens ik je toe.
2. Ze - gen wens ik je toe. Aan - dacht wens ik je toe.

1. Mo-ge God je be-hoe-den, leef met zijn lief-de. Vre-de wens ik je toe.
2. Dat er men-sen zijn met wie je kunt de-len. Ze-gen wens ik je toe.

Bijlage bij deel 3 – ontmoeting tussen Jakob en Esau
(Italiaanse School – Walker Art Gallery Liverpool)

Bijlagen:

Achtergrond voor de facilitator

Het verhaal van Jakob (en Esau) beslaat een groot deel van het bijbelboek Genesis. Genesis wordt gekenmerkt door de focus op de redding van het volk Israël door God. Steeds weer komt de belofte die God aan Abraham deed terug in de verhalen en steeds worden we bepaald bij de rol die God speelt in de geschiedenis van het volk Israël. Bijzonder is dat de 'logische' voorzetting van de familielijn via de oudste zoon steeds wel als eerste beschreven wordt, maar vervolgens niet verder wordt uitgewerkt (Kain voor Seth, Ismael voor Izaak, Esau voor Jakob).

Bij de verschillende hoofdpersonen zien we dat ze (herhaaldelijk) de fout in gaan. Maar ondanks de fouten van deze mensen worden Gods doelen uiteindelijk vervuld. God gebruikt mensen als Jakob, met al zijn gebreken en daden van bedrog.

Het verhaal van Jakob en Esau leert ons over een conflict tussen twee broers. Een tweeling. Ze groeien op in hetzelfde gezin en in dezelfde omstandigheden. Maar er ontstaan situaties van bedrog en haat. Zódanig dat Esau Jakob wil vermoorden. Komt het nog goed? Wat is er nodig om opnieuw een relatie aan te gaan nadat deze zo ruw verbroken is?

Hoofdstuk 25

In dit hoofdstuk 'verkoopt' Esau zijn eerstgeboorterecht aan Jakob. Hoewel mensen vaak denken dat er één moment van bedrog is, gaat het om twee momenten. Want later, in hoofdstuk 27 gaat het om de zegen die onderdeel is van het verbond dat God met Abraham sloot. Die zegen gaf Abraham door aan Izaak en zal Izaak nu doorgeven aan zijn oudste zoon. Tenminste, dat denkt hij...

Het lange termijn eerstgeboorterecht wordt verkocht voor korte termijn verlichting. Deze situatie kan herkenning oproepen bij mensen die in armoede leven, honger kennen, of andere nood hebben die hen soms keuzes doet maken die op de korte termijn zijn gericht.

Vers 30: Esau wordt ook wel 'Edom' genoemd, wat dichtbij het Hebreeuwse woord voor 'rood' ligt. (gelinkt aan 'roodharig'?), is niet helemaal duidelijk). Esau is de voorvader van het volk Edom zoals Jakob dat is van Israël.

In vers 31 zien we een ongeduldige/onbeleefde toon van Jakob, terwijl Esau 'alsjeblieft' zegt. Esau vraagt om een stoofpot maar krijgt uiteindelijk een bord linzen. Jakob kan koud en berekend overkomen.

Hoofdstuk 27

Hoofdstuk 27 is een zogenaamde "sterfbed-zegen-scene". Daarvan zijn er in het Oude Testament meerdere voorbeelden te vinden: Gen. 48-49, Gen.50:24-25, Deut.31-34, Joz.23-24, 1 Kon.2:1-9. Normaal gesproken (in OT) als het familiehoofd voelt dat hij gaat sterven roept hij zijn zonen bij zich. Isaak roept enkel Esau, dat is opvallend. Hoewel vaak gekeken wordt naar Rebekka en Jakob als het om het bedrog gaat, lijkt het alsof ook Isaak zijn eigen plan trekt en alleen Esau wil zegenen. De voorkeur van beide ouders wordt ook erg duidelijk in vers 5 en 6: Esau is 'zijn zoon' en Jakob is 'haar zoon'.

Jakob is bang voor een vloek in plaats van een zegen. Dit kan met de wet te maken hebben, zie Deut. 27:18: "Vervloekt is een ieder die een blinde de verkeerde richting wijst."

Achtergrond uit eigen context

In dit verhaal zijn allerlei elementen terug te vinden die belangrijk zijn in een proces van verzoening.

Hopelijk komen een heel aantal daarvan ter sprake tijdens de drie bijbelstudies. Een aantal op een rij:

Er is sprake van een conflict met heftige emoties: haat, wraakgevoelens, gekwetst of bedrogen zijn

Er is figuurlijke maar soms ook letterlijke afstand

Er volgt toenadering

Berouw

Herstel van aangerichte schade

Persoonlijke transformatie (vergelijk de strijd die Jakob heeft bij de Jabbok)

Erkenning van gemaakte fouten

Bereidheid van beide partijen

Nederigheid

De ander niet meer als vijand zien (medemenselijkheid, of zelfs: God in de ander zien zoals Jakob aangeeft in Genesis 33)

Nabijheid

Vergeving

Omhelzing

De relatie wordt niet meer zoals het was. Dat kan niet. Wel kan een relatie hersteld worden maar deze zal altijd een andere vorm hebben.

Zo kunnen er heel wat zaken genoemd worden. Hoe zien mensen de rol van God in een dergelijk proces? Kan een ontmoeting met God helpen in dit proces, bijvoorbeeld bij de persoonlijke transformatie?

Sinds januari 2015 is theologe Inge Landman uitgezonden naar Colombia. Via het IMCOL, de Mennonietenkerk in Colombia, is zij betrokken bij het oecumenische project Geloven in verzoening. Inge haar werk bestaat uit onder meer het toerusten van studenten aan het Doopsgezinde Seminarie om processen van verzoening en vergeving op gang te brengen in gemeenschappen die getekend zijn door extreem geweld, trauma's en wantrouwen.

